

LEGE
pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea 985 din 18.04.2002 Codul penal, republicat la 14.04.2009 (Monitorul Oficial Nr. 72-74, art. 447), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 178 alin.(1) după cuvântul „*telefonice*” conjuncția „și” se exclude și se pune virgulă, după cuvintele „*înștiințărilor telegrafice*” se introduce textul „*și tuturor comunicațiilor electronice*”.
2. Alineatul (1) al articolului 259 textul „*dacă a cauzat daune în proporții mari*” se substituie cu textul „*dacă a cauzat daune considerabile*”.
3. Alineatul (2) litera h) al articolului 259 textul „*în proporții deosebit de mari*” se substituie cu textul „*în proporții mari*”.
4. Alineatul (3) al articolului 259 se modifică având următorul conținut „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani sau cu amendă în mărime de la 1500 până la 3000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă de la 10000 la 30000 unități convenționale și lichidarea persoanei juridice*”.
5. Alineatul (1) al articolului 260² textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune în proporții mari*” se substituie cu textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune considerabile*”.
6. Articolului 260² se completează cu alineatele (2) și (3) cu următorul conținut „*Aceleași acțiuni:*
 - a) săvârșite din interes material;
 - b) săvârșite de două sau mai multe persoane;
 - c) săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală;
 - d) care au cauzat daune în proporții mari, *se pedepsește cu amendă în mărime de la 1500 până la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani*”.(3) „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau alin. (2) care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani*”.
7. Alineatul (1) al articolului 260³ textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune în proporții mari*” se substituie cu textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune considerabile*”.
8. Alineatul (2) al articolului 260³ lit. d) textul „*care au cauzat daune în proporții deosebit de mari*” de substituit cu textul „*care au cauzat daune în proporții mari*”.
9. Articolul 260³ se completează cu alineatul (3) cu următorul conținut „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă de la 10000 la 30000 unități convenționale și lichidarea întreprinderii*”.

10. Alineatul (1) al articolului 260⁴ textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune în proporții mari*” se substituie cu textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune considerabile*”.
11. Alineatul (2) lit. d) al articolului 260⁴ textul „*care au cauzat daune în proporții deosebit de mari*” se substituie cu textul „*care au cauzat daune în proporții mari*”, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.
12. Articolul 260⁴ se completează cu alineatul (3) cu următorul conținut „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă de la 10000 la 30000 unități convenționale și lichidarea întreprinderii*”.
13. Alineatul (1) al articolului 260⁶ din Codul penal, se modifică după cum urmează: „*Introducerea, modificarea sau ștergerea datelor informatice, restricționarea accesului la aceste date ori împiedicarea în orice mod a funcționării unui sistem informatic, în scop de sustragere sau de a obține un beneficiu material pentru sine sau pentru altul, dacă aceste acțiuni au cauzat daune considerabile*”.
14. Alineatul (2) lit. b) al articolului 260⁶ textul „*care au cauzat daune în proporții deosebit de mari*” se substituie cu textul „*care au cauzat daune în proporții mari*”, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani.
15. Articolul 260⁶ se completează cu alineatul (3) cu următorul conținut „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani.*”
16. Alineatul (1) al articolului 261¹ textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune în proporții mari*” de substituit cu textul „*dacă aceste acțiuni au cauzat daune considerabile*”.
17. Alineatul (2) lit. e) al articolului 261¹ textul „*care au cauzat daune în proporții deosebit de mari*” de substituit cu textul „*care au cauzat de daune în proporții mari*”.
18. Articolul 261¹ se completează cu alineatul (3) cu următorul conținut: „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), care au cauzat daune în proporții deosebit de mari, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă de la 10000 la 30000 unități convenționale și lichidarea persoanei juridice*”.

Art. II. – Legea Nr. 122 din 14.03.2003 Codul de procedură penală, din 07.06.2003 publicat în Monitorul Oficial Nr. 104-110, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 128 alineatul (5⁴) după sintagma „*tehnico-științifice*” se pune virgulă și se exclude conjuncția „*sau*”, după cuvintele „*sistemelor de informații*” se completează cu textul „*recunoașterii în calitate de mijloc material de probă sau corpuri delictive*”.
2. Articolul 134⁴ se completează cu alineatul (2) cu următorul conținut: „*Colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice se dispune inclusiv în cazul urmăririi penale pe infracțiunile prevăzute de art. 177, 178, 185¹-185³, 208¹, 237, 259-261¹ și 301¹.*”
3. Articolul 134⁵ se completează cu alineatul (1¹) cu următorul conținut: „*Identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic se*

dispune inclusiv în cazul urmării penale pe infracțiunile prevăzute de art. 177, 178, 185¹-185³, 208¹, 237, 259-261¹ și 301¹.

4. Se introduce articolul 210¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 210¹. Conservarea rapidă a datelor informatice.

(1) În scopul acumulării de probe ori identificării făptuitorului, procurorul poate dispune conservarea rapidă a datelor informatice, inclusiv a datelor referitoare la traficul informatic în cazul în care există pericolul pierderii sau modificării acestora.

(2) Conservarea se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de urmărire penală, în privința datelor deja existente, pe o durată de maximum 90 de zile, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: persoana sau furnizorul de servicii în posesia căruia se află datele informatice sau care le are sub control, categoriile de date ce urmează a fi conservate, motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin. (1) din prezentul articol, durata pentru care a fost emisă, menționarea obligației persoanei sau furnizorului de servicii de a conserva imediat datele informatice și de a le menține integritatea, în condiții de confidențialitate.

(3) Măsura conservării poate fi prelungită de către procuror o singură dată pentru motive temeinic justificate, pe o durată de maximum 90 de zile.

(4) Ordonanța procurorului se transmite, de îndată, furnizorului de servicii sau persoanei în posesia căreia se află datele prevăzute la alin. (1) din prezentul articol ori care le are sub control, aceasta fiind obligată să le conserve imediat, în condiții de confidențialitate.

(5) În cazul în care datele referitoare la traficul informatic se află în posesia mai multor furnizori de servicii, furnizorul de servicii în posesia sau sub controlul căruia se află datele informatice are obligația de a pune, în termeni rezonabili, la dispoziția procurorului informațiile necesare identificării celorlalți furnizori de servicii, în vederea cunoașterii tuturor elementelor din lanțul de comunicare folosit.

(6) Procurorul este obligat să dispună încetarea conservării, înaintea expirării duratei pentru care a fost dispusă, de îndată ce au dispărut temeiurile și motivele care au justificat-o.

(7) În termenul prevăzut în alin. (2) și (3) din prezentul articol, procurorul sau organul de urmărire penală dispune ridicarea datelor conservate de la persoana sau furnizorul de servicii care le deține ori procurorul dispune anularea acestei măsuri. Ridicarea datelor conservate se efectuează conform prevederilor prezentului cod.”

5. La articolul 270 alineatul (1) pct.2), lit. c) cifrele „257-261¹” se înlocuiesc cu cifrele „257-258”.

Art. III - Legea nr. 371-XVI din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 14-17, art. 42) se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 1 alineatul (3) se completează cu litera a¹) cu următorul cuprins:

„a¹) conservarea rapidă a datelor informatice;”

2. se completează cu articolul 13¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 13¹. Conservarea rapidă a datelor informatice

(1) Cererile de asistență juridică prin care se solicită conservarea datelor informatice, inclusiv a datelor referitoare la traficul informatic sînt executate

în conformitate cu legislația Republicii Moldova, cu excepțiile prevăzute de prezentul articol.

(2) Autoritatea competentă străină poate solicita autorității competente din Republica Moldova conservarea rapidă a datelor informatice, existente într-un sistem informatic de pe teritoriul Republicii Moldova, referitor la care autoritatea competentă străină are intenția să formuleze o cerere argumentată de asistență juridică internațională în materie penală în vederea percheziției sau ridicării datelor în cauză.

(3) Cererea de conservare rapidă prevăzută la alin. (2) cuprinde:

a) denumirea autorității care solicită conservarea;

b) prezentarea succintă a faptelor care fac obiectul investigației și argumentarea lor juridică;

c) datele informatice care se solicită a fi conservate și legătura lor cu infracțiunea;

d) informațiile disponibile, necesare identificării deținătorului de date informatice, localizarea sistemului informatic, necesitatea conservării datelor;

e) intenția autorității competente străine de a formula o cerere de asistență juridică internațională în materie penală în vederea percheziției sau ridicării datelor informatice în cauză.

(4) Conservarea se dispune de procuror pe o durată de maximum 90 de zile, și poate fi prelungită o singură dată pentru motive temeinic justificate, pe o durată de maximum 90 de zile.

(5) Remiterea datelor informatice se va efectua doar în urma acceptării cererii de asistență juridică internațională în materie penală.”

Art.IV - (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte legislative

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea Codului penal, Codului de procedură penală și Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală este elaborat de Procuratura Generală.

2. Cauzele și condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

La 02 februarie 2009 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.6-XVI prin care a ratificat Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică (Monitorul Oficial nr.37-40/104 din 20.02.2009).

La 03 februarie 2009 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.20-XVI privind prevenirea și combaterea criminalității informatice (Monitorul Oficial nr.11-12/17 din 26.01.2010).

La 01 decembrie 2006 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.371-XVI din cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (Monitorul Oficial nr.14-17/42 din 02.02.2007).

În contextul actelor normative menționate, proiectul de lege reprezintă expresia juridică a actului de reacționare față de deficiențele identificate în Codul penal, Codul de procedură penală și Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, care împiedică buna implementare a prevederilor Convenției Europene privind criminalitatea informatică și are drept scop ajustarea legislației naționale la standardele internaționale, în special prin atribuirea competenței de investigare a infracțiunilor informatice și din domeniul telecomunicațiilor unui singur organ de urmărire penală.

Introducerea art.210¹ în Codul de procedură penală, cu referire la conservarea datelor informatice, este consecința prevederilor art.16-17 din Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, respectiv, aceste reguli de procedură urmează a fi specificate în legea procesual penală, potrivit rigorilor art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Ca rezultat a semnării acordului între Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii pentru consolidarea cooperării în domeniul prevenirii și combaterii crimelor cibernetice, în anul 2013, la nivel European, au fost deschise mai multe centre de combatere a criminalității cibernetice (*de exemplu:EC3*), care propune ca statele membre a Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001, să asigure standarde comune în combaterea acestui fenomen, precum și asigurarea legăturii directe dintre aceștia și alte state părți.

De regulă, infracțiunile informatice, sunt comise în mediul virtual, iar la momentul dispunerii începerii urmăririi penale, locul comiterii faptei adeseori este necunoscut, făptuitorii și victimele sunt din localități diferite, în consecință poate apărea conflict de competență între organele de urmărire penală. Respectiv, pentru efectuarea urmăririi penale completă, obiectivă, și sub toate aspectele, sunt necesare efectuarea acțiunilor de urmărire penală și măsurilor speciale de investigații, concomitente, în mai multe localități, fapt

care determină necesitatea desfășurării investigațiilor și efectuarea urmăririi penale de către un singur organ de urmărire penală cu competență pe întreg teritoriu al Republicii Moldova.

Reieșind din specificul investigațiilor pe această categorie de infracțiuni, este oportun ca exercitarea urmăririi penale să fie realizată de organului specializat al Ministerului Afacerilor Interne - *Direcției Investigații Infracțiuni Informatică al Inspectoratului Național de Investigație al Inspectoratului General al Poliției*, care la momentul actual este unica subdiviziune a MAI înzestrată cu echipamente și *softuri* corespunzătoare descoperii infracțiunilor informatice.

Excluderea din competența exclusivă a procurorului exercitarea urmăririi penale în cauzele privind infracțiunile informatice și atribuirea acestor competențe organului de urmărire penală a MAI, nu se va răsfrânge negativ asupra calității, eficienței, și eficacității urmăririi penale. Din acest motiv, se propune modificarea art.270 alin.(1) pct.2) lit.c) din Codul de procedură penală, prin excluderea din competența exclusivă a procurorului a infracțiunilor informatice prevăzute de art.259-260¹ din Codul penal.

Totodată, cadrul normativ existent a infracțiunilor informatice și infracțiunilor în domeniul telecomunicațiilor (cu excepția celor formale), relevă că, pentru pornirea urmăririi penale pe acest gen de infracțiuni, o condiție obligatorie este survenirea urmărilor prejudiciabile sub formă de *daune în proporții mari*, care la rândul lor se majorează de la an la an, în funcție de salariul mediu lunar pe economie prognozat, stabilit prin Hotărâre de Guvern în vigoare la data săvârșii faptei.

Analiza cazurilor de accesare neautorizată/iligală de la distanță a sistemelor informatice (calculatorare, telefoane mobile, ș.a.) denotă că victimele nu suferă daune materiale în proporții mari, dar li se cauzează daune considerabile, care potrivit art. 126 alin.(2) din Codul penal „*Caracterul considerabil sau esențial al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei, ...*”.

În asemenea circumstanțe, unica soluție legală adoptată de procuror, pe procesele penale inițiate, este adoptarea ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale și clasarea proceselor penale, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Mai mult, normele prevăzute de art.art.259-261¹ din Codul penal, care prevăd necesitatea întrunirii daunelor în proporții mari, nu au norme echivalente prevăzute de Codul contravențional, prin urmare făptuitorii nu sunt trași la răspundere nici contravențională, iar victima infracțiunii nu este protejată de lege.

În acest sens necesită de menționat că, frecvent sunt comise faptele de accesare ilegală și criptare (blocare/restricționare a accesului) a informației electronice din sistemele informatice ale victimelor, inclusiv persoane juridice, cu solicitarea de a transmite în schimbul deblocării accesului la

sistemul informatic a mijloacelor financiare, care în mod corect urmează a fi calificate în baza art.260³ din Codul penal „*Perturbarea funcționării sistemului informatic*”, dar din lipsa daunelor în proporții mari, organul de urmărire penală este în imposibilitate de a porni urmărirea penală. Anterior, urmărirea penală în aceste cauze era pornită în baza art.189 din Codul penal „*Șantajul*”. Din aceste motive, se propune operarea modificărilor în conținutul normelor de incriminare din perspectiva daunelor cauzate, astfel cadrul normativ va oferi posibilitatea investigării eficiente proactive a acestor categorii de infracțiuni.

Completarea art.art. 134⁴ și 134⁵ din Codul de procedură penală, este impusă de specificul infracțiunilor cibernetice care sunt comise în mod on-line, iar identificarea făpturitorului este posibil doar ca urmare a realizării măsurilor speciale de investigație „*identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic*” precum și „*colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice*”, acțiuni care la moment nu pot fi realizate, astfel infracțiunile date rămân nedescoperite, respectiv nu se atinge scopul legii penale.

Prin urmare, scopul proiectului de lege respectiv este de a perfecționa cadrul legislativ reieșind din actele internaționale la care Republica Moldova este parte precum și de probleme, dificultățile relevate în cadrul urmăririi penale la investigarea infracțiunilor informatice și infracțiunilor în domeniul telecomunicațiilor.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Actualmente, potrivit dispozițiilor art.art.259-261¹ din Codul penal, pentru pornirea urmăririi penale pe acest gen de infracțiuni, o condiție obligatorie este survenirea urmărilor prejudiciabile sub formă de daune în proporții mari, iar modificarea acestor proporții, vine întru apărarea drepturilor victimei de atentatele criminale și, respectiv, posibilitatea organului de urmărire penală de pornire a urmăririi penale pe aceste tipuri de infracțiuni și tragerea la răspundere penală a făptuitorilor.

Urmărirea penală a infracțiunilor prevăzute de art.art.259-261¹ din Codul penal, urmează să fie exercitată de organul de urmărire penală a Ministerului Afacerilor Interne, în special, Direcția Investigații Infracțiuni Informatice al INI al IGP, care este o structură specializată, cu ofițeri instruiți în scopul investigării și efectuării urmăririi penale în astfel de categorii de infracțiuni, dar și aplicării multiplelor programe *software* și tehnici criminalistice specifice domeniului dat.

În practică, o bună parte din cauzele penale care sunt remise/investigate conform competenței procuraturilor teritoriale, rămân nesoluționate, fiind adoptate hotărâri de suspendare a urmăririi penale în baza art. 287¹ alin.(1) pct.2) din Codul de procedură penală, din motiv că procurorii teritoriali nu sunt specializați în acest domeniu și nu dispun de cunoștințe speciale.

Respectivele modificări survin pentru crearea mecanismului concret de administrare a probelor în cadrul executării comisiilor rogatorii, reieșind din prevederile Codul de procedură penală, executarea comisiei rogatorii se

aplică prevederile codului, însă, la demersul părții solicitante, poate să se aplice o procedură specială prevăzută de legislația țării străine, în conformitate cu tratatul internațional respectiv sau în condiții de reciprocitate, dacă aceasta nu contravine legislației naționale și obligațiilor internaționale ale Republicii Moldova, la fel, asigură și posibilitatea organului de urmărire penală de a iniția și investiga infracțiunile informatice și din domeniul telecomunicațiilor precum și conservarea rapidă a datelor informatice, posibilitatea reacționării la restabilirea drepturilor lezate și sancționarea persoanelor care le-au comis.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege nu atrage cheltuieli financiare suplimentare.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Modificările propuse în proiectul de lege implică necesitatea modificării Codului penal Legea 985 din 18.04.2002 republicat la 14.04.2009 (Monitorul Oficial Nr. 72-74), Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104–110), Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 14-17) cu modificările ulterioare.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Potrivit art.32 alin.(1)-(3) și art.34 alin.(1) din Legea nr.100/2017 privind actele normative, proiectul de lege se remite spre avizare și expertiză instituțiilor de resort, și se supune consultărilor publice.

7. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul urmează a fi remis Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție.

8. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi remis Ministerului Justiției pentru promovare și efectuarea expertizei juridice.

Procuratura Generală